
4. Jens Stoltenberg (Huvudinlägg)

Kjære Jorodd. Kjære alle sammen. Det er godt å være tilbake i Oslo, tilbake i Nordisk råd og tilbake i stortingsalen.

Jeg er en varm tilhenger av det nordiske samarbeidet. Det er jeg fordi det har gitt konkrete resultater innen kultur, innen miljø, innen samferdsel og innen mange andre områder. Jeg er også en varm tilhenger av det nordiske samarbeidet fordi det har brakt nordiske politikere, parlamentarikere, statsråder og tjenestemenn nærmere hverandre. Det har skapt vennskap og tillit mellom beslutningstakere i Norden på tvers av landegrenser og på tvers av partigrenser. Det er spesielt viktig i en tid hvor polarisering, fragmentering og mistenksomhet truer tilliten til demokratiet og de åpne samfunnene vi ønsker å bygge her i nord.

Det eneste området der Nordisk råd historisk sett ikke har spilt en rolle, har vært forsvars- og sikkerhetspolitikken. Det diskuterte vi aldri før i Nordisk råd, fordi vi hadde valgt ulike veier i sikkerhetspolitikken. Nå er det endret. Snart er vi alle medlemmer av den samme forsvarsalliansen – hele Norden i NATO. Det er bra, for vi lever i en farligere tid.

Det sikkerhetspolitiske frikvarteret etter den kalde krigen er over, med økende stormaktrivalisering, krig i Europa og ny krig i Midtøsten, der vi ser grusomme menneskelige lidelser og tusenvis av uskyldige rammes. Vi fordømmer Hamas' terrorangrep mot Israel. Samtidig er det viktig at Israels svar skjer innenfor folkeretten, at sivile liv beskyttes og at humanitær hjelp kommer fram til Gaza. NATO-land har tatt til orde for humanitære korridorer og humanitære pauser i kamphandlingene.

Det er også viktig at denne krigen ikke trappes opp til en stor regional konflikt. Iran, Hizbollah og andre grupper må ikke misbruke situasjonen til å eskalere. Lidelsene vi har sett de siste ukene, minner oss enda en gang på at vi ikke må gi opp arbeidet for en varig fredelig politisk løsning av konflikten.

Dessverre kan vi ikke velge å forholde oss til bare én krise av gangen. Krigen i Gaza må ikke føre til at vår vilje og evne til å støtte Ukraina svekkes. En ny vinter nærmer seg, og vi må forvente nye angrep mot energiforsyning og annen kritisk infrastruktur. Det er ingen tegn til at Russland planlegger for fred. Tvert imot: De planlegger for mer angrepskrig. Derfor må vi fortsette å støtte Ukraina. Det betyr mer våpen. Det sier jeg fordi jeg ønsker fred i Ukraina.

President Putin kan stanse krigen i dag ved å slutte å angripe en nabo. Det alternativet har ikke Ukraina. Dersom Ukraina slutter å forsvare seg, blir de okkupert. Og okkupasjon er ikke fred. Det vet vi her i Norden, for her sier vi at annen verdenskrig startet den 9. april 1940, da Danmark og Norge ble invadert, og vi sier at krigen sluttet den 8. mai 1945. Det sier vi selv om krigshandlingene bare varte i noen dager og uker. Resten av tiden var vi okkupert, men vi kalte aldri det for fred. Det samme gjelder for Ukraina.

Derfor kjemper ukrainerne med mot og beslutsomhet. Men mot stopper ikke bomber. Beslutsomhet avskjærer ikke raketter. Det er det våpen som gjør – av høy kvalitet og i stor kvantitet: stridsvogner, luftvern, kampfly og ammunisjon.

Vår støtte gjør en forskjell, for husk hvor vi startet. Da Russland invaderte Ukraina, fryktet vi at Kyiv ville falle bare i løpet av noen få dager. Det skjedde ikke. Isteden har ukrainerne frigjort land, de har tatt tilbake halvparten av landområdene som russiske styrker tok da de invaderte i fjor.

Ukraina har overlevd som nasjon, beholdt sin frihet og selvstendighet, og fortsatt kan de velge sin egen vei. Dette er en stor seier. Russland har tapt – tapt titusener av soldater, tapt store mengder militært materiell, tapt politisk innflytelse, og de blir stadig mer isolert. Invasjonen av Ukraina er

derfor et strategisk nederlag for Russland. Jo sterkere Ukraina er på slagmarken, jo sterkere vil de være ved forhandlingsbordet. Når krigen en gang slutter, må vi sikre at historien ikke gjentar seg, at Russland ikke fortsetter å ta biter av Ukraina. Alle NATO-land er enige om at Ukraina skal bli medlem av NATO.

På toppmøtet i Vilnius tok vi tre viktige beslutninger for å få det til. For det første fjernet vi et av to steg i medlemskapsprosessen. Vi tok bort kravet til MAP, The Membership Action Plan, og dermed ble veien mye kortere for Ukraina. For det andre skapte vi en helt ny politisk plattform. Vi opprettet NATO-Ukraina-rådet der vi møtes som likeverdige til konsultasjoner og kan fatte vedtak. For det tredje vedtok vi en omfattende pakke som sikrer at Ukraina og NATOs styrker kan samhandle fullt ut.

Det å investere i Ukrainas sikkerhet er også en investering i vår sikkerhet. Dersom Putin vinner i Ukraina, er det en tragedie for ukrainerne, men det er også farlig for oss. Det vil gjøre oss mer sårbare. Beskjeden til Putin og til andre autoritære ledere vil være at dersom de bruker militær makt, får de det som de vil.

Spesielt følger Kina nøye med. Det som skjer i Europa i dag, kan skje i Øst-Asia i morgen. Kina er ikke vår fiende, og vi må samarbeide med dem om alt fra klima til rustningskontroll. Men landet er en økende utfordring for vår sikkerhet. Kina er en autoritær stat som ikke deler våre verdier, som slår ned på demokrati og menneskerettigheter. De ruster opp med langtrekkende raketter og avanserte atomvåpen, tar seg til rette i Sør-Kinahavet og truer Taiwan.

Vi skal fortsette å handle med Kina, men det må skje på måter som ikke undergraver vår sikkerhet. Vi er sårbare når Kina produserer 70 pst av batteriene til elektriske biler, 80 pst av alle solcellepaneler, eller når nesten all import til EU av kritiske sjeldne mineraler kommer fra Kina. Til sammenlikning utgjorde russisk gass 40 pst av EUs gassimport før invasjonen av Ukraina. Det var nok til at Russland kunne bruke energi som et våpen. For å unngå samme feil i vår handel med Kina må vi ta tak sammen. Det er ikke enkelt, men det er nødvendig.

I en farligere verden må vi investere mer i vår sikkerhet, i det transatlantiske fellesskapet NATO, i forsvaret vårt. Vi har alle forpliktet oss til å bruke minst 2 pst av nasjonalproduktet på forsvar. 2 pst er ikke et vilkårlig tall. NATOs ledere har vedtatt nye forsvarsplaner med detaljerte krav til våpensystemer, styrker og beredskap. For å oppfylle disse planene, for å gjøre som vi har vedtatt, må vi investere minst 2 pst. Det er derfor gledelig at alle de nordiske landene har planer for å nå dette målet. Under den kalde krigen brukte vi vesentlig mer på forsvar. For eksempel brukte Norge 3 pst av nasjonalproduktet så sent som på 1980-tallet. Så det er mulig.

I NATO er vi enige om å forsvare hverandre, om at et angrep på ett land er et angrep på oss alle. Én for alle, alle for én. En dypere solidaritet finnes ikke. Da blir også kravet om at vi alle stiller opp, ekstra stort. Det er ikke i lengden mulig at noen bærer en vesentlig større del av byrden enn andre. Mangler i ett lands forsvar er mangler i vårt felles forsvar.

Økte forsvarsutgifter gir mer forsvar, men det gir en ting til: Det gir et sterkere NATO-fellesskap. Ingen kan i dag med sikkerhet si hva som blir den neste krisen. Det vi derimot kan si med sikkerhet, er at vi er tryggere når vi står sammen. Vi utgjør 50 pst – 50 pst av verdens økonomiske makt, og 50 pst av verdens militære makt. Derfor er det så viktig at vi holder Europa og Nord-Amerika sammen i NATO.

NATO er historiens mest vellykkede forsvarsallianse. Det er nettopp fordi vi har greid å holde sammen på tross av forskjeller, men også fordi vi har endret oss når verden har endret seg. Siden Russlands ulovlige annektering av Krym og innmarsjen i Donbas i 2014 har vi gjennomført den største omstillingen av NATO siden den kalde krigens slutt. Vi har økt beredskapen, og for første gang har vi kampklare styrker øst i alliansen. Vi har etablert nye forsvarsdomener, som cyber. Omstillingen fortsetter med helt nye forsvarsplaner. NATOs kommandostruktur legges om, og vi trapper opp samarbeidet med NATOs partnere i Stillehavsregionen.

Ikke bare blir NATO sterkere, vi blir også større. På toppmøtet i Madrid inviterte vi Finland og Sverige inn i NATO. Det er to solide, nordiske nye medlemsland med veltrente og velutstyrte styrker og en sterk

forsvarsindustri. Finsk og svensk medlemskap innebærer at forsvarssamarbeidet mellom de nordiske landene fordypes og forsterkes, fordi vi alle for første gang blir en del av felles forsvarsplaner og en felles kommandostruktur. Det styrker vår evne til å forsvare Norden, det styrker vår evne til tilstedeværelse i nordområdene og det styrker vår evne til å komme våre baltiske naboer til unnsetning.

Finland ble medlem i april – mindre enn et år etter at de søkte medlemskap. Også for Sverige har prosessen gått raskt. For en uke siden besøkte jeg Sveriges statsminister, Ulf Kristersson, i Stockholm. Dagen før hadde president Erdoğan signert og sendt over ratifikasjonsprotokollen for svensk medlemskap til det tyrkiske parlamentet. Denne uken er den til behandling hos utenrikskomiteen i parlamentet. Dette er en oppfølging av enigheten vi oppnådde mellom NATO, Tyrkia og Sverige på toppmøtet i Vilnius i sommer. Sverige har fulgt opp ved å trappe opp samarbeidet i kampen mot terror og ved å legge til rette for økt handel med forsvarsmateriell med Tyrkia. Nå følger Tyrkia opp sin del av avtalen.

Før invasjonen av Ukraina i fjor stilte president Putin et ultimatum til NATO. Han ville at vi skulle stenge NATOs dør for alle nye medlemsland, og at vi skulle fjerne alle våre styrker fra NATO-land øst i alliansen. Han ville ha mindre NATO. Nå får han mer NATO: flere styrker i øst og flere medlemmer i alliansen. Dette er nok en bekreftelse på at invasjonen av Ukraina er et nederlag for Russland.

Kjære venner. Det er en stor glede å være tilbake i Nordisk råd, hvor jeg har hatt mange hyggelige og gode møter og blitt kjent med mange nordiske kollegaer, som jeg fortsatt har glede av å samarbeide med. Det er en glede å være tilbake i den norske stortingssalen der jeg også har hatt mange hyggelige møter og intense debatter.

I dette bygget, med adresse Karl Johans gate 22, er Stortinget, og Karl Johans gate er Oslos hovedgate og landets paradegate. Ser vi ut av vinduene bak i salen, ser vi mot slottet og statuen av kong Karl Johan, som denne gaten er oppkalt etter. Han ledet felttoget mot Norge i 1814, etter at Danmark hadde tapt herredømme over Norge. Kanskje mente han at dette

var noe han hadde fortjent og hadde krav på etter at Sverige hadde mistet Finland få år tidligere. Slik er Karl Johan en påminnelse om hvordan de nordiske landene har kriget mot hverandre gjennom historien. Men nå lever vi i fred.

Når jeg møter mennesker fra områder hvor konflikter framstår som umulige å overkomme, hvor fiendene er så evige og forakten er så sterk, forteller jeg om Norden. Vi var fiender, nå er vi venner, og med Nordisk råd som et av de fineste uttrykkene for det vennskapet. Da kan også andre bli venner, slutte å slåss, og i stedet samarbeide og leve i fred.

Fred er alltid mulig. Det er mitt budskap til dere i dag. Takk.

Informasjon

Tale nummer

4

Type

Huvudinlegg

Person

[Jens Stoltenberg](#)

Status

Waiting for transcription

Dato

31.10.23 14:22